

ნიკო კვარაცხელია
საქართველოს საპატრიარქოს წმ. ანდრია
პირველწოდებულის
სახელობის ქართული უნივერსიტეტის პროფესორი

წმიდა ნინოს თემა კულტურულ დურიფიკში

*საკვანძო სიტყვები: კულტურული ტურიზმი, წმინდა ნინო,
განმანათლებელი, ეკლესია.*

*... რა შექმნა წმიდა ნინომ, მას არც არაფერი დაუწერიო
და არც არაფერი დაუხატავს,
მაგრამ მან მთელ ქართველ ერს სახე უცვალა,
სულითა და ხორციით შეცვალა იგი.*

ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი

მოციქულთა სწორის, ქართველთა განმანათლებლის, წმინდა ნინოს შესახებ ბევრი თქმულა და დაწერილა. ბევრი შეფასება გაკეთებულა თითქმის XVII საუკუნის განმავლობაში, მაგრამ ილია ჭავჭავაძის შემდეგი სიტყვები მთელი სისავსით გადმოსცემს წმინდა ნინოს დამსახურებას: „14 იანვარი ყოვლად-სადიდებელი დღეა ყოველის ქართველისათვის. ამ დღესა უქმოზს, ამ დღესა დღესასწაულობს საქართველოს ერი და ეს დღეა დღე მიცვალებისა ჩვენის განმანათლებლის მოციქულთა სწორის წმინდა ნინოსი. ამ ჩვენს ღვთისმშობლის წილხვდომილს ქვეყანას ღვთისმშობლისავე ლოცვითა და კურთხევით მოევლინა ზეგარდმო შთაგონებული წმინდა ქალწული, გადმოლახა თავის უძღურის ფეხითა მთანი და კლდენი, მოვიდა იქ, „სადაცა ღმერთნი ღმერთობდნენ და მეფენი მეფობდნენ“, პირქვე დაამხო სალოცავნი კერპთმსახურებისანი და მათს ადგილას აღმართა ჯვარი ქრისტესი, ჯვარი პატიოსანი“.¹

საქართველოში წმინდა ნინოს სახელზე აგებულია ორასამდე ეკლესია. წმინდა ნინოს პოპულარობაზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ სახელი „ნინო“ დღეს ქვეყანაში ქალის სახელებს შორის ყველაზე პოპულარულია და მას 115746 ნინო ატარებს.² მისი ხსენების

¹ გაზეთი „ივერია“, N9, 13 იანვარი, 1888 წ.

² სახელთა სტატისტიკა - <https://intpass.sda.gov.ge/NameStatistics.aspx?type=popular> (06/04/2022)

დღე წელიწადში ორჯერ აღინიშნება 1 ივნისს (ძველი სტილით 308 წლის 19 ივნისი – ჯავახეთში შემოსვლის თარიღი) და 27 იანვარს (ძველი სტილით 338 წლის 14 იანვარი – გარდაცვალების თარიღი). მკვეთრად გამოკვეთილია და საყოველთაოდ გაზიარებულია წმინდანის სახელთან დაკავშირებული დესტინაციები და იქ დავალებული სიწმინდეები.

წმინდა ნინოს ლიტერატურულ-ისტორიულმა სახემ ქართული კულტურისა და აზროვნების განვითარებაში დიდი წვლილი შეიტანა. ჩვენს მწერლობაში მნიშვნელოვანი მასალა მოიპოვება როგორც წმინდანის ცხოვრების ამსახველი ტექსტების, ასევე მის შესახებ დაწერილი სხვადასხვა საგალობელთა სახით. ცნობილია, რომ არც ერთი ქვეყნის ეროვნული წმინდანის სახელზე არ შექმნილა იმ რაოდენობის საგალობელი, რამდენიც ქართულ მწერლობაში წმინდა ნინოს შესახებ. ეს ადასტურებს როგორც ქართველი ერის განსაკუთრებულ მოწიწებასა და პატივისცემას თავისი განმანათლებლის მიმართ, ასევე წმინდა ნინოს დიდ მნიშვნელობას ქართველი ერის წინაშე. წმინდა ნინოს ჰიმნოგრაფიაში ქართველთა განმანათლებლის სახე ფუნქციურად რამდენიმე წმინდანისას უკავშირდება: მოციქულების (სვიმონ კანანელი/ბართლომე/ანდრია), მოსე წინასწარმეტყველის, ღვთისმშობლისა და თავად მაცხოვრის ხატს. როგორც ხელოვნებათმცოდნე ქეთი ნინიძე წერს, მოციქულთა მოხსენიება ნინოსთან მიმართებით შემთხვევითი არ არის. სამივე მათგანი მისიონერია და, გარდა ამისა, სხვადასხვა გადმოცემათა მიხედვით, ისინი მოიაზრებიან ნინოს წინამორბედ განმანათლებლებად საქართველოში. ჰიმნოგრაფები ამ საკითხს არ უღრმავდებიან, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მათი სახელის მოხსენიებით, ალბათ, საქართველოს ეკლესიისა და მისი განმანათლებლის, ნინოს სახეს ავტორიტეტს მატებენ.¹

წმინდა ნინომ, როგორც ქართველმა განმანათლებელმა და მოციქულთაწარმამ, გარკვეული ასახვა პოვა რომაულ-კათოლიკურ მარტიროლოგიაში, მისი ხსენების დღედ 15 დეკემბერია მიჩნეული და იგი „სენ-კრეტიენის“ – „წმინდა ქრისტიანი ქალის“ სახელითაა ცნობილი.

კათოლიკურ სამყაროში წმ. ნინოს სახელზე დაფუძნებული

¹ ნინიძე, წმინდა ნინოს ჰიმნოგრაფიული ხატი, გვ. 288 - <http://literaturatmcodneoba.tsu.ge/cminda%20nino.pdf> (06/04/2022)

დაწესებულებებიც არსებობს. ჯერ კიდევ 1807 წელს, საფრანგეთის ქალაქ მეტცში ეპისკოპოსმა ჟოფერმა, ქალბატონ ლე მეჟანესთან ერთად, დააარსა ქალთა რელიგიური კონგრეგაცია. კონგრეგაციას აქვს წმინდა ნინოს ხატი, რომელსაც ამშვენებს წარწერა: „ო, წმინდა ნინო, რომელმან იესო ქრისტეს სწავლისადმი თქვენი სათაყვანებელი ერთგულებით, დაიმსახურეთ ზედმეტი სახელი კრეტიენისა, ილოცეთ ჩვენთვის მეოხებით თქვენისა მიგვაღებინეთ მადლი, რომ შეგვეძლოს ერთგულებასა თქვენსა მივბადოთ, რათა სული იესო ქრისტესი უფრო და უფრო შემოვიდეს ჩვენში, გამოჩნდეს ჩვენს მოღვაწეობაში და ღირსი გაგვხადოს განვაგრძოთ თქვენი მოციქულობა, იყავნ ეგრე“. დღესაც აღნიშნულ კონგრეგაციაში ბერები დღეში სამჯერ აღავლენენ ლოცვას იმ ქვეყნის მიმართ, სადაც წმინდა ნინომ ქრისტიანობა იქადაგა.¹

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ კულტურული ტურიზმი და მისი ერთ-ერთი მიმართულება - რელიგიური ტურიზმი უაღრესად დიდ როლს ასრულებს ქვეყნებისა და ხალხების დაახლოებასა და ისტორიის გათვითცნობიერებაში.² ამ მიზნით, ჯერ კიდევ 1987 წელს საფუძველი ჩაეყარა ევროპის საბჭოს კულტურული მარშრუტების პროგრამას. 2016 წელს საქართველო „ევროპის საბჭოს კულტურული მარშრუტების გაფართოებული წილობრივი შეთანხმების“ 27-ე წევრი სახელმწიფო გახდა. აღნიშნული პლატფორმა ევროსაბჭოს ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა და მიზნად ისახავს სხვადასხვა ქვეყნისა და კულტურის წარმოჩენას საერთო კულტურული მემკვიდრეობის ჭრილში. პროექტი დაიწყო სანტიაგო დე კომპოსტელასკენ მიმავალი შუა საუკუნეების პილიგრიმული გზების საფუძველზე, მან წარმოაჩინა საერთაშორისო კულტურული კავშირები, რომლებიც ხორცშესხმული იყო კულტურული და ბუ-

1 ბუბულაშვილი, საქართველოს ეკლესიის სიწმინდეები, 2007, გვ. 210-211 - <http://www.allgeo.org/Irakli/PDF/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%A1-%E1%83%94%E1%83%99%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%AC%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98.pdf> (06/04/2022)

2 ერთ-ერთი ბოლო კვლევა, რომელიც მიეძღვნა წმ. ნინოს ცხოვრებას არის - Ally Kateusz. «Mary and Early Christian Women». Wijngaards Institute for Catholic Research Rickmansworth, London, UK. 2019 - https://www.academia.edu/39169135/Mary_and_Early_Christian_Women_Hidden_Leadership ; (06/04/2022)

ნებრივი მემკვიდრეობის ნამუშევრებში, სადაც ვიზიტორის მოგზაურობა იგულისხმებოდა. ამ მარშრუტებში დიდი ადგილი უჭირავს რელიგიურ თემაზე შექმნილ ისეთ გზებს, როგორებიცაა: სანტიაგო დე კომპოსტელას პილიგრიმთა მარშრუტი (1987); ვია ფრანციგენა (1994); წმინდა მარტინე ტურელის მარშრუტი (2005); წმინდა ოლაფის გზების მარშრუტი (2010) და სხვ.

კულტურული მარშრუტების პროგრამის ერთ-ერთ ფუნდამენტურ მიზანს წარმოადგენს შესთავაზოს ევროპელ მოქალაქეებს მათი საერთო ისტორიისა და ზიარი მემკვიდრეობის ინტერპრეტაცია, სადაც ხაზგასმული იქნება მათი მსგავსება და მრავალფეროვნება, და ხელი შეუწყოს მსჯელობას საერთო ევროპულ იდენტობაზე. თითოეული თემა უნდა დაეხმაროს კულტურული შუამავლობის პროცესს უძველესი და თანამედროვე ევროპული ისტორიის ფართო და წარმომადგენლობითი ჩარჩოს შექმნით.¹

წმინდა ნინოს საქართველოში მოღვაწეობის თაობაზე დესტინაციებისა და საჩვენებელი ობიექტების შესახებ ინფორმაციის დაზუსტება.

საქართველოს ისტორიოგრაფიას ზედმიწევნით დაწვრილებით აქვს გამოკვლეული საქართველოს უდიდესი წმინდანის, მოციქულთა სწორის, ნინო კაბადოკიელის საქართველოში შემოსვლისა და მოღვაწეობის ფაქტები, რაც მოხდა ახალი მასალების მოძიების და განსხვავებული მოსაზრებების შეჯერების საფუძველზე. როგორც ისტორიკოსი მარიამ ჩხარტიშვილი აღნიშნავს, „წმ. ნინოს ცხოვრების“ წყაროთმცოდნეობითი კვლევით, აშკარა შეიქმნა, რომ ადგილობრივი ვერსია არის წყარო უცხოური (სომხური, ბიზანტიური) ვერსიებისათვის და იგი წერილობით გაფორმებული ჩანს უკვე IV ს-ში.² ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ ნებისმიერი ექსკურსია არ არის სამეცნიერო პაექრობის, ან განსხვავებული მოსაზრებების შეჯერების ადგილი და საშუალება. ადგილობრივ და უცხოელ ტურისტებს უნდა მიეწოდოს საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის ისტორიის მკვლევარი მეცნიერების მიერ დადგენილი ფაქტები, რომლებიც ეყრდნობა ისტორიოგრაფიულ კვლევებს. შესაბამისად, გთავაზობთ შემდეგ დესტინაციებს და ღირსშესანიშნაობებს:

1 კულტურული მარშრუტების მართვა., 2017, გვ. 41.

2 ჩხარტიშვილი, წმ. ნინოს ცხოვრება -

<http://literaturatmcodneoba.tsu.ge/cminda%20nino.pdf> გვ.10 (06/04/2022)

• **ფარავნის ტბა. წმ. ნინოს ეკლესია. ფოკას დედათა მონასტერი:**

ისტორიკოს საბა სალუაშვილის მიხედვით, ქართული წყაროებიდან გვეუწყება, რომ წმ. ნინო „მთათა ზედა ჯავახეთისათა“, უფრო კონკრეტულად კი „ტბასა დიდსა გარდამდინარესა, რომელსა ჰქვან ფარავნა“-ში მოსვლის შემდეგ, ამ ადგილზე ორი დღე გაჩერებულა - „...წარმოვემართე მთათა ზედა ჯავახეთისათა... და დავდეგ მუნ ორ დღე...“ საქართველოში შემოსულ წმ. ნინოს პირველი საუბარი ფარავნის ტბასთან მყოფ მეთევზეებთან აქვს - „...დავდეგ მუნ ორ დღე. ვითხოვე საზრდელი მეთევზურ-თაგან და განვძლიერდი ძალითა მით საზრდელისაჲთა, და მადლი შევსწირე ღმერთსა...“¹

ახალქალაქისა და კუმურდოს მიტროპოლიტი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი) იხსენებს, რომ 1988 წელს სამხრეთ საქართველოში, სამცხე-ჯავახეთის მხარეში მოგზაურობის შემდეგ საქართველოს პატრიარქმა, უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია II-მ, სიონის საკათედრო ტაძარში ქადაგებისას ბრძანა, რომ დადგებოდა დრო და მორწმუნეები ფეხით გამოივლიდნენ გზას, რომელიც წმინდა ნინომ გაიარა ფარავნის ტბიდან მცხეთამდე. მაშინ, რა თქმა უნდა, ეს ჟღერდა, როგორც ლამაზი შორეული ოცნება ჩვენი შვილებისა თუ შვილიშვილების თაობისათვის. პირველი ლოცვითი მსვლელობა წმინდა ნინოს გზაზე 1989 წლის 1 ივნისს დაიწყო, როდესაც ღია ცის ქვეშ აღმართულ საკურთხეველში შესრულებული საზეიმო წირვის შემდეგ 70 კაცისაგან შემდგარი მომლოცველთა ჯგუფი, წმინდა ნინოს მსგავსად, მდინარე მტკვარს გაუყვა. ნინოს გზაზე მსვლელობები პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით დღესაც გრძელდება.²

• **მცხეთა და მასთან დაკავშირებული სიწმინდეები:** ჯვარი ვაზისა, მაყვლოვანი, კერპების მსხვრევა, მთა, მზის დაბნელება, კვართი ქრისტესი, სამოთხე, ეკალი, თვალი პატიოსანი.

წმ. ნინომ მცხეთაში მოსვლისთანავე დაიწყო ინფორმაციის მოძიება იერუსალიმში სარა ნიაფორის მიერ ნაამბობი უფლის კვართის შესახებ. კერძოდ, თუ რა ვითარებაში, კონკრეტულად ვის მიერ იქნა ჩამოტანილი იგი მცხეთაში და რაც მთავარია, მას სურს, დაადგინოს მცხეთაში კვართის ადგილსამყოფელი. წმ. ნინომ უფ-

¹ სალუაშვილი, ქართლის მოქცევასთან..., 2016 -

<http://dl.sangu.edu.ge/pdf/dissertacia/ssaluashvili.pdf> გვ. 144 (06/04/2022).

² სამეცნიერო ჟურნალი „ლოგოსი“ N 7, 2013, გვ. 209-211.

ლის ნებით წმინდა სახარება უქადაგა და ქრისტეს რწმენაზე მოაქცია „ჰურიათა მღვდელი აბიათარი“, მისი ასული სიდონია და „ექვსნი დედანი სხუანი ჰურიასანი“. წმინდა ნინომ სწორედ აბიათარ მღვდლისაგან მოისმინა თხრობა „კუართისათვის უფლისა ჩუენისა იესო ქრისტესი“, რომლის შესახებ ჰქონია ცნობები თავისი წინაპრებისაგან და აგრეთვე „წიგნთაგანცა უწყო“.¹

წმ. ნინომ უფლის ნებით, გარკვეული პერიოდის შემდეგ, სამეფო ბაღში, „მახლობლად ნაძვისა მას ლიბანით მოღებულისა“, წმ. ნინომ მოიძია მაცხოვრის კვართისა და სიდონიას განსასვენებელი, მაგრამ იგი დაემორჩილა ღვთის ნებას და მხოლოდ შესაბამის დროს გაამხილა კვართის ადგილსამყოფელი.

„ნინოს ცხოვრებაში“ თვალნათლივ არის წარმოჩენილი, როგორ თანდათან, ნელინელ იკაფავს გზას ქრისტეს რწმენა ქართლის მკვიდრთა ცნობიერებაში. ახალი სარწმუნოების სულისჩამდგმელად მათ ევლინებათ „ქადაგი ჭეშმარიტებისა - ნინო, დედუფალი ჩუენი, ვითარცა ბნელსა შინა მთიები რაი აღმოჰხდის და ცის კარი აღიღის და მისა შემდგომად აღმოვალნ დიდი იგი მფლობელი დღისა“. ქრისტიანულ სარწმუნოებაზე მოქცევა „ნინოს ცხოვრებაში“ გააზრებულია, როგორც ერის სულიერი არჩევანი, რომელმაც მისი მარადიული არსებობა უნდა განსაზღვროს. თხზულებაში აშკარად იგრძნობა მირიან მეფის სწრაფვა, მტკიცედ დაუკავშირდეს ქრისტიანულ სამყაროს, და ამით ქვეყნის ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი არსებობის საძირკვლად ჭეშმარიტი სარწმუნოება აღიაროს. სამეფო კარის გაქრისტიანების შემდეგ ნინოს თაოსნობით აღიმართა სამი ჯვარი: „წაიღეთ ერთი ჯვარი და თხოთს აღმართეთ, სადაც უფალმა თავისი ძალა გამოგიცხადათ, ხოლო მეორე — მეფეთა ქალაქ უჯარმაში, რადგანაც ბოდბე წინ არ აღუდგება ხალხმრავალ მეფეთა ქალაქს, ხოლო ბოდბეს, ღვთის სათნო ადგილს, თვითონ ვიხილავ“.²

სვეტიცხოვლის რელიკვიებს შორის მნიშვნელოვანია XVII საუკუნის 80-იან წლებში გრიგოლ გულჯავარაშვილის მიერ სვეტის ოთხივე კედელზე შესრულებული მხატვრობა. აღნიშნული მხატვრობის ძირითადი თემატიკა ქართლის გაქრისტიანების სცენები-თაა წარმოდგენილი. სვეტის კედლებზე გამოსახულია მირიან მე-

1 ყაუხჩიშვილი, ქართლის ცხოვრება, 1955, გვ. 97.

2 დავითაძე, „ნინოს ცხოვრების“ რედაქციები, 2018. გვ. 111.

ფის ნადირობა თხოთის მთაზე და გამოცხადება, სვეტის ამაღლება, ანტიოქიის პატრიარქი ესტატე, რომელიც საეკლესიო გადმოცემის მიხედვით, მცხეთაში ჩამოვიდა ახალ აგებული სვეტიცხოვლის ტაძრის საკურთხეblად, იგი სახარებას გადასცემს მეფე მირიანს, ქრისტიანობაზე მოქცევის ნიშნად. ქართლის გაქრისტიანების სცენების გარდა, სვეტის კედლებზე ბიბლიური სიუჟეტებიცაა გამოსახული.¹

- **თბილისი: ჯვარი ვაზისა**

წმინდა ნინოს სახელთან დაკავშირებულმა მრავალმა სიწმინდემ მოაღწია ჩვენამდე. პირველ რიგში, აღსანიშნავია ვაზის ნასხლავისაგან დამზადებული წმინდა ნინოს ჯვარი, რომელიც სიკვდილის წინ მან მირიან მეფეს გადასცა. ამ უკანასკნელმა აღსასრულის მოახლოების დროს მოიხმო მემკვიდრე ბაქარი, მოატანიდა ვაზის ჯვარი, „რომელ პირველთაგან აქუნდა, ჩამოჰკიდა ჯვარზე თავისი გვირგვინი, შემდეგ აიღო ჯვრიდან გვირგვინი და შვილს დაადგა თავზე, დალოცა მეფედ და მიიცვალა“. ამ უდიდეს სიწმინდეს აქვს ძალიან ამაღელვებელი და რთული ისტორია. ბოლოს XIX საუკუნეში იგი რუსეთში აღმოჩნდა. საბედნიეროდ, წმ. ნინოს ვაზის ჯვარი თბილისის სიონის საკათედრო ტაძარში 1802 წლის 9 აპრილს დაასვენეს, სადაც დღესაც ინახება.

- **ბოდბე. წმ. ნინოს მონასტერი და განსასვენებელი. წმინდანის წყარო**

ბოდბის მონასტერს გამორჩეული ადგილი უკავია საქართველოს სულიერ ცხოვრებაში. ამის მიზეზი, რა თქმა უნდა, ისაა, რომ აქ განისვენებს ქართველთა განმანათლებელი, მოციქულთა სწორი წმინდა ნინო. დაბა „ბოდბისი“ უფალმა ჯერ კიდევ წმინდა ნინოს სიცოცხლეში განადიდა, როგორც მისი სათნომყოფელის მომავალი განსასვენებელი და იმ დროიდან მოყოლებული წმინდა ნინოს საფლავი მადლისა და კურნების ცხოველ წყაროდ იქცა ქართველი ერისათვის. მონასტრის ერთ-ერთ სიწმინდეს წარ-

---

1 ბუბულაშვილი, საქართველოს ეკლესიის სიწმინდეები, 2007, გვ. 47-48 <http://www.allgeo.org/Irakli/PDF/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%97%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%A1-%E1%83%94%E1%83%99%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A1%E1%83%98%E1%83%AC%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%94%E1%83%98.pdf> (06/04/2022)

მოადგენს ივერიის ღვთისმშობლის სასწაულმოქმედი ხატი. ხატს კომუნისტების დროს საავადმყოფოდ გადაკეთებულ მონასტერში რენტგენის კაბინეტში მაგიდად იყენებდნენ. წმინდა ნინოს წყარო მონასტრიდან დაახლოებით 3 კმ-ში მდებარეობს. გადმოცემის მიხედვით, ის წმინდა ნინოს ლოცვით აღმოცენებულა. ამიტომაც ეწოდება წმინდა ნინოს წყარო. ამ წყალში განბანვის შემდეგ უამრავი სულიერად და ფიზიკურად დავრდომილი ადამიანი განკურნებულა.¹

დასკვნა: წმინდა ნინოს ღვაწლის სათანადოდ ჩვენება - დაფასება უნდა ხდებოდეს არა მხოლოდ რელიგიურ ტურიზმში, არამედ ნებისმიერ ექსკურსიაში, სადაც საჩვენებელ ობიექტებად მის სახელთან დაკავშირებული სიწმინდეები არსებობს. სწორედ ასეთი სიწმინდეები დაედო საფუძვლად ევროსაბჭოს კულტურულ მარშრუტებს. ეს ღირებულებები გვაერთიანებს ქართველებს ევროპასთან. კულტურული ტურის წარმატება დიდწილად არის დამოკიდებული საინფორმაციო უზრუნველყოფაზე. გიდმა უნდა გამოიყენოს თხრობის ხერხები: აღწერა; დახასიათება; ახსნა-განმარტება; კომენტარი; ცნობა; საუბარი; ლიტერატურული მონტაჟი; ციტატა ან ციტირება; ერთი თემიდან მეორეზე გადასასვლელი ლოგიკური ხიდი, ანუ ლოგიკური გადასვლა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბუბულაშვილი, ელ., საქართველოს ეკლესიის სიწმინდეები, თბ., 2007, <http://www.allgeo.org>; (06/04/2022)
- გაზეთი „ივერია“, N9, 13 იანვარი, 1888;
- დავითაძე, ქეთევან, „ნინოს ცხოვრების“ რედაქციები, ბათუმი, 2018;
- კულტურული მარშრუტების მართვა: თეორიიდან პრაქტიკამდე. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო, თბ., 2017;
- ნინიძე, ქეთი. წმინდა ნინოს ჰიმნოგრაფიული ხატი - <http://literaturatmcodneoba.tsu.ge/cminda%20nino.pdf> ; (06/04/2022)___
- სალუაშვილი, საბა, ქართლის მოქცევასთან დაკავშირებული საისტორიო ძიებათა საკითხები. თბ., 2016 ;

¹ ბოდბის წმიდა ნინოს სახელობის დედათა მონასტრის სიწმინდეები, ივერიის ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის მირონმდინარე ხატი <http://www.orthodoxy.ge/eklesiebi/bodbe/sitsmindeebi.htm> (06/04/2022)

- სამეცნიერო ჟურნალი „ლოგოსი“, N 7, 2013;
- ყაუხჩიშვილი, სიმონი, „ქართლის ცხოვრება“, ტ. I, თბ., 1955;
- ჩხარტიშვილი, მარიამ, წმ. ნინოს ცხოვრება -<http://literaturatmcodeoba.tsu.ge/cminda%20nino.pdf> (06/04/2022);
- Kateusz, Ally. Mary and Early Christian Women, Wijngaards Institute for Catholic Research Rickmansworth, London, UK. 2019. doi:10.1007/978-3-030-11111-3. -https://www.academia.edu/39169135/Mary_and_Early_Christian_Women_Hidden_Leadership (06/04/2022).

Niko Kvaratskhelia

Professor of The Saint Andrew Georgian University of
Patriarchate of Georgia

THE SUBJECT OF SAINT NINO IN CULTURAL TOURISM

Subject and relevance of the research: The research deals with the issue of communicating the vast role and activities of Saint Nino Equal to the Apostles and the Enlightener of Georgia in cultural tourism. For this purpose, the following are discussed:

- Accurate information on historical facts and versions, which should be included in the excursion text;
- Information about the places and sights where the saint acted;
- St. Nino and the grapevine cross: The sacredness of the grapevine cross in Georgian Art;
- Hymnographic portrayal of St. Nino, frescoes, icons, reliefs and images of the saint.

The article raises the issue of using them as demonstration objects in excursions.

Literature review: The existing literature on this topic is grouped in three directions: 1. Historical sources and studies which give thorough insight into the conversion of Kartli by St. Nino (“Conversion of Kartli” by Chelish, Shatberd and Sinian; “Life of Kartli”, a text established according to all major manuscripts by S. Kauhchishvili, vol. I, Tbilisi, 1955; Ephraim the Lesser „Tale on the Reason for the Conversion of the Georgians“, published and appended with introduction and glossary by T. Bregadze, Tbilisi, 1959; M. Tamarashvili, “Georgian Church from the Beginning to the Present”, Tbilisi, 1995). 2. The subject of St. Nino in Georgian art: Z. Kiknadze, Folklore Variations of the Conversion of Kartli, Herald, Language and Literature Series, 1982, №1; R. Siradze, Christian Culture and Georgian Literature, I, 1992; M. Chkhartishvili, Problems of Source Studies of Georgian Hagiography, Tbilisi, 1987; Z. Skhirtladze, The Face of St. Nino in Ancient Georgian Art, Homeland, 1990, №2. 3. The problem of selecting demonstration objects in tourism is studied in more depth in the paper “Saints of the Georgian Church” 2006; Also in the methodological textbooks of Niko Kvaratskhelia and Manana Aladashvili).

Analysis and Conclusion: It is well known that the success of a cultural tour largely depends on its informativeness. However, the guide text should simultaneously be easy to understand, conveyed in popular language and free from ambiguous conclusions. Accordingly, the difficulty of the text lies in delivering scientific research and conclusions to different categories of tourists, taking into account the principles differentiated approach. In order to make the object more easily perceptible, scientific literature used in the compilation of the text should not only be simplified, but also adapted to the following narrative manners: 1. Description; 2. Characterization; 3. Explanation; 4. Comment; 5. Reference; 6. Conversation; 7. Cento; 8. Quote or citation; 9. A logical bridge from one topic to another, or a logical transition.

•